

Bo tillsammans

Nyhetsblad från Riksföreningen Kollektivhus NU • www.kollektivhus.se maj 2019 nr **50!!!**

Kollektivhus NU:s välbesökta årsmöte i Lagnö Bos matsal, innergården i bakgrunden.

Deltagarrekord på årsmötet i Trosa

Skulle det gå att hålla årsmöte i ett hus som det inte gick att åka kollektivt till? Där det gemensamma köket fortfarande saknade både vatten och diskmaskin?

Oron visade sig obefogad. Kollektivhus NU:s årsmöte lockade rekordmånga deltagare till nybyggda Lagnö Bo, ett stenkast från havet, sju kilometer utanför Trosa.

52 kollektivhusbor diskuterade, bytte idéer, inspirerades och umgicks i huset där 23 personer bor i 19 lägenheter byggda med kooperativ hyresrätt.

Själva årsmötet inleddes efter lunchen (soppa och surdegsbröd).

Björn Torbiörnsson valdes till mötesordförande.

Ordförande Ulrika Egerö beskrev ett intensivt verksamhetsår där mycket gjorts men allt inte hunnits med.

– Det är ett fortsatt jättetryck, både från media och från människor som vill bo så här.

– Seminarium för startargrupper tänkte vi ordna, men hann inte. Vi siktar på september i år och bjuder

även in de grupper som startats nyligen.

Flera deltagare efterlyste en resurs-/kompetensbank på hemsidan. Ett alternativ som fungerar är Facebooksidan Kollektivhusforum där det går att fråga om vad som helst och svar ofta kommer snabbt.

– Vi har kört fast vad gäller resursbanken men hoppas på nya pigga idéer, svarade Ulrika Egerö och påpekade att en annan form av idébank är Bo tillsammans som kommer ut regelbundet fyra gånger om året och skickas ut till 700 mottagare.

Birgitta Nordström, föreningens

Kollektivhus NU satsar på startargrupperna

Föreningen har de senaste åren fått flera nya startargrupper som medlemmar, det vill säga grupper som arbetar för nya kollektivhus. Vi har nu också många startargrupper med erfarenheter från olika sätt att få till kollektivhus, att bygga själva eller att samarbeta med ett kommunalt eller ett privat bostadsbolag.

Kollektivhus NU ordnar därför ett seminarium i Göteborg den **21 september**, där startargrupperna kan dela kunskap och erfarenheter med varandra. Inbjudan har redan kommit!

Flera startargrupper, medlemmar i Kollektivhus NU, planerar att bygga helt eller delvis i egen regi, i form av byggemaskaper. Andra har ännu inte bestämt sig för hur de vill genomföra sina projekt. Allt fler

startargrupper är intresserade av att också vara medlemmar i Föreningen för byggemaskaper. Där finns mycket kunskap om planerings- och byggprocessen som kan vara till nytta.

Motsvarande gäller för byggrupper inriktade på byggemaskaper. Några har valt att samarbeta med en fastighetsägare efter att ha försökt att driva projektet i egen regi. Andra kan ha glädje av de erfarenheter som olika startargrupper har gjort eller av hur kollektivhus och bogenmaskaper fungerar efter inflyttningen.

Kollektivhus NU och Föreningen för byggemaskaper har därför kommit överens om att startargrupper får vara medlemmar i båda föreningarna, men ändå betala medlemsavgift

till endast en. Medlemsavgiften i såväl Kollektivhus NU som Föreningen för byggemaskaper är 200 kronor.

Den **19–20 september**, dagarna före vårt seminarium för startargrupper, ordnar Föreningen för byggemaskaper med flera en konferens om socialt byggande och modernt självbyggeri i Göteborg. Läs mer på <https://socialtbyggande.se/>.

Och så kan vi glädjande berätta att en reviderad upplaga av vår bok "Gemenskap och samarbete" kommer till hösten.

Den gamla upplagan från 2014 är i det närmaste slutsåld, trots att den tryckts i 1 000 exemplar!

Och detta nummer, nr 50, sedan starten 2006, av Bo tillsammans är ett extra tjockt jubileumsnummer!

ULRIKA EGERÖ, ORDFÖRANDE

Deltagarrekord...

◀ kassör, berättade att ekonomin är under kontroll. En ny upplaga av "Gemenskap och samarbete" är på väg. Den kostar att trycka, men genererar därefter inkomster till föreningen.

Kerstin Kärnekull beskrev projektet Elastiska hem som drivs av Kod Arkitekter med stöd av Vinnova tillsammans med bland andra Bo Klok, Stena Fastigheter och Teljebostäder. Det handlar om delningsekonomi, boende och samarbete. Kollektivhus NU representeras av Kerstin.

Revisorerna Rolf Eriksson och Torsten Seth ställde frågan om hur obetalda medlemsavgifter ska hanteras. Vad göra med de hus som presenterar sig på hemsidan och tar del av andras erfarenheter, men inte själva bidrar?

– Vi vet om problemet och gör vad vi kan, svarade Ulrika Egerö.

En motion från Hammenhögens bogenmaskap föreslog att föreningen ska arbeta för att de som vill bygga sina egna hus får kommunal borgen. Det har underlättat mycket för dem som fått det.

Motionen ledde till att styrelsen fick i uppdrag att tillsammans med

andra, bland annat Föreningen för byggemaskaper, driva frågan.

Andra synpunkter, förslag och kommentarer:

- Stimulera lokala grupper att kontakta medier.
- Registrera alla kontakter, förfrågningar och besök som kommer från andra länder.
- Hur säkerställa att den juridiska kompetensen höjs?
- Dags att väcka liv i idén om en typ av wikipedia?
- Låt inte gemenskapsboende bara handla om äldre, det är viktigt också för barnfamiljer.
- Varför inte sälja skänkta grejer i en second hand-butik som också är ett kafé. Så gör Elfvinggården i Stockholm och får därmed in lite pengar till huset.

Efter middagen spelade Luis Ramirez och Peter Hartwig. Sångaren Luis ska flytta in i Lagnö Bo till hösten.

Tin Carleson, Rosemari Rausch, Björn Torbjörnsson, fd ordförande, och Anita af Ekenstam, ordförande, hälsar alla välkomna till Lagnö Bo.

Efter årsmötet blev det rundvandring i ett spännande hus där lägenheterna vetter ut mot en gemensam vinterträdgård och 10 000 kvadratmeter mark väntar på att göras i ordning.

Och så blev det festmiddag, vegetarisk eller köttbaserad chili och elegant pannacotta.

De flesta tillresta sov över i vandrarhemmet tvärs över vägen och fortsatte nästa dag med att byta ännu fler idéer.

TEXT: ANNE JALAKAS
FOTO: KERSTIN KÄRNEKULL

Ulrika Egerö inledde Idébyttardagen som följde på Kollektivhus NU:s årsmöte i Lagnö Bo.

Stimulerande möten på Idébyttardagen

På Idébyttardagen möttes deltagare från hela landet och delade med sig av erfarenheter, gav tips och inspirerade varandra. Alla intresserade var välkomna. Ett uppskattat arrangemang!

I år träffades drygt 20 boenden i kollektivhuset Lagnö Bo, i anslutning till Kollektivhus NU:s årsmöte. Där fick vi välja inom vilka ämnen vi ville utbyta aktuella frågeställningar, smått som stort. Vi organiserade ett antal gruppdiskussioner utifrån frågor som deltagarna lyft.

DE TEMAN SOM diskuterades var maten, det sociala livet, juridik, stadgar, beslutsordning och intern kommunikation, miljöfrågor samt hur man kan öka intresset och integrationen.

Några av de konkreta frågorna som diskuterades var:

”Boendemöte kontra styrelsen, transparens, var ska saker bestämmas”

”Hemtjänst, kan dom hjälpa till i det gemensamma, exempelvis städa och laga mat”

”Solceller/andra miljöförbättringar”

”Kulturell (etnisk) mångfald i framtida kollektivhus”.

EN INTRESSANT ERFARENHET som Rolf Ericson från Kupan delade med sig av var ”att då vi inte krävde anmälan av matgästerna kom fler som åt, än då vi krävde anmälan.”

Många olika system finns när det just gäller anmälan till och hantering av betalning av måltiderna. Måltidspriserna varierar också! Baslivsmedel handlar en del på nätet, andra från grossist, stormarknad och/eller den lokala livsmedelsbutiken.

De som funderar på att starta ett kollektiv, eller brottas med ett problem, har en skatt av erfarenhet att hämta hos de förtroendevalda i föreningarna runt om i landet och i Kollektivhus NU. Ta kontakt och fråga!

AVSLUTNINGSVIS FRAMFÖRDE Kollektivhus NU:s ordförande Ulrika Egerö en inbjudan till alla er som inte var med i Lagnö Bo: ”Varmt välkomna till nästa Idébyttardag, våren 2020!”

PETER BYLUND

Hållbart boende i gemenskap

Kan boendegemenskaper vara en väg till integration av nyanlända? Och till minskad miljöpåverkan? Vilka erfarenheter finns i Sverige och i andra länder?

En forskargrupp i Lund ska försöka svara på de frågorna och komma med förslag på boendeformer som kan vara verktyg för integration.

Forskningsprojektet ska pågå 2019–2020 och har fått stöd från Boverket.

Kollektivhusen i Sverige kommer att bidra med kunskap och erfarenheter via en enkät till styrelserna som skickades ut i april.

TEXT OCH FOTO: KERSTIN KÄRNEKULL

Forskargruppen i Lund består av Ivette Arroyo, Moohammed Wasim Yahia och Erik Johansson.

BO – nytt examensarbete om kollektivhus

Arkitektstuderandena Hanna Skog och Klara Jonsson ställer i sitt examensarbete frågan:

”Hur kan man bygga bostäder som inte gör avkall från Boverkets byggregler men samtidigt svarar på samtidens behov av resurssmarta bostadslösningar?”

De svarar: ”En kollektiv boendeform”.

I exjobbet ingår bland annat intervjuer med Maja-Stina Skarstedt på Tech Farm, Peter Hedegaard på Veidekke Bostad och arbetsgruppen Bo i Gemenskap.

Examensarbetet kan laddas ned via <http://kth.diva-portal.org>.

TEXT OCH FOTO: KERSTIN KÄRNEKULL

Hanna Skog och Klara Jonsson.

Startargrupper från norr till söder

Det sjuder av engagemang. Minst tjugofem bygg- och startargrupper är igång runt om i landet. Fler än kanske någonsin förr. Några få är klara för inflyttning redan i år, medan andra inte har kommit lika långt.

En del kommuner uppmuntrar också genom infomöten, markanvisningar och liknande (de borde vara fler). Här kommer några glimtar från allt som är på gång.

Föreningen Kollektivhus Umeå har nyligen ordnat en studiecirkel och gjort en enkät om utformningen av ett tänkt kollektivhus.

Föreningen har träffat representanter för kommunen och det kommunala bostadsbolaget Bostaden. Intresse finns för samarbete, och föreningen fortsätter att samla exempel och formulera vad man vill ha.

I en intervju med Sveriges Radio hösten 2018 sade byggnadsnämndens ordförande Mikael Berglund: "Om det finns ett seriöst intresse från minst ett 40-tal personer och en förening som gör en intresseförfrågan till kommunen så kan ett kollektivhus i Umeå bli verklighet inom ett par-tre år". Lovande! En ny studiecirkel startar förmodligen i höst.

Uppsala kommun uppmuntrar bygg- och bogemenskaper bland annat genom att erbjuda tomter och ordna möten.

Två projekt är på gång i den nya stadsdelen Rosendal. **Bygggemenskapen Gården** ska bygga i egen regi som bostadsrättsförening (se artikel på sidan 8).

Kollektivhuset Rudbeckia med 42 lägenheter byggs och ägs av Sveafastigheter Bostad AB med Rahel Belatchew Lerdell som arkitekt i samarbete med föreningen Rudbeckia.

BoiGemenskap i Vaxholm har genomfört en studiecirkel och studiebesök under våren 2019. I höst blir det en fortsättningscirkel. Föreningen letar efter en lämplig tomt i samarbete med Sveafastigheter Bostad AB.

Bygggemenskap i Solna No.1 vill bilda en byggherregemenskap. Det innebär att även personer som inte planerar att flytta in kan vara med i gruppen, kanske för att bygga en ägarlägenhet, som sedan kan hyras

ut. Gruppen startade 2016 och tittar just nu på möjliga tomter i Solna eller Sundbyberg.

I **Hägersten** i **Stockholm** har markarbetena inletts för kollektivhuset **Kombo** med AB Familjebostäder som byggherre. Här blir det 33 lägenheter i hyresrätt och gemensamma lokaler i entréplanet. Inflyttning är planerad under 2021.

Föreningen **Hållkollbo**, som står för hållbart byggande och kollektivt boende, har länge arbetat för att kunna bygga ett kollektivhus i Stockholm.

Närmast aktuellt är **Skärholmsdalen**, ett område inom stadsbyggnadsprojektet "Fokus Skärholmen", där föreningen haft ett längre samarbete med staden kring en markanvisning. Hållkollbo planerar att bygga ett kollektivhus på en tomt som delas med ett bostadsföretag och önskar driva projektet som en bygggemenskap. I nuläget har Hållkollbo en dialog med bolaget som delar liknande värderingar som föreningen.

För två år sedan startade arbetet i **Vingåker** i Sörmland med att få till fler boendeformer för seniorer i de många mindre orter som finns i kommunen. Alla intresserade var inbjudna till ett seminarium om boendeanternativ ordnat av kommunens landsbygdsutvecklare Regina Westas Stedt. Sedan dess har studiecirkel genomförts på flera håll kring hur de äldre på platsen vill kunna bo. "När äldre kan hitta attraktiva bostäder att flytta till får också ungdomar och barnfamiljer chans att bo kvar på orten, något som många vill" säger Regina Westas.

I **Göteborg** blir det tre bygg- och bogemenskaper i stadsdelen **Högsbo**.

Längst har **UnderSammaTak** kommit i samarbete med Trollängens Bostad AB och med Ferrum som arkitekter. Stommen är redan klar och inflyttning blir under 2020. Totalt blir det 60 lägenheter med

FOTO: KERSTIN KÄRNEKULL

Gruppdiskussioner i Vingåker om hur äldre vill bo i olika delar av kommunen. Arbetet startade med ett gemensamt möte 2017. I höst hålls nästa gemensamma möte efter genomförda studiecirkel, studiebesök och andra aktiviteter.

FOTO: KERSTIN KÄRNEKULL

Bygget pågår för fullt av gemenskapsboendet UnderSammaTak i Högsbo.

hyresrätt varav sju för personer som behöver stöd för sitt boende. I huset blir det gemensamt kök med matsal, vardagsrum, gästrum, två hobbyrum och två växthus/glasrum.

Byggemenskap Högsbo samarbetar med Familjebostäder i Göte-

borg/Framtiden. Ett hus med gemensamma lokaler/kök, samlingssal/matsal och cirka 24 lägenheter på 1-4 rum och kök ska få byggstart 2020 med planerad inflyttning 2021. Föreningen har börjat rekrytera medlemmar under våren.

Bolhop Högsbo planerar för en

bogemenskap för andra halvan av livet. Framtiden i Göteborg driver projektet tillsammans med startargruppen. AB Familjebostäder i Göteborg kommer att förvalta. Inflyttning 2020/2021.

BoSams i Borgholm, en bogemenskap med elva lägenheter. De gemensamma lokalerna till vänster. Perspektiv: Westerholms Arkitekter.

Fler projekt är på gång i **Göteborgsområdet**. **Bolhop Östra Källtorp** planerar också i samarbete med Framtiden med kommunala Bostadsbolaget som förvaltare. Bolhop fick markanvisningen redan 2010, men projektet har dragit ut på tiden och kommer preliminärt att bli klart 2022. Totalt ska det bli en bogemenskap för vuxna över fyrtio år med 60 lägenheter på 35-65 kvm och gemensamma lokaler.

Byggemenskapen Älvarum söker en lämplig tomt. **Ekobyn Grönbo** har hyrt ett torp mitt i den planerade ekobyn på Hisingen. Bostadsrättsföreningen **Lyckan** har fått en markanvisning för fem lägenheter 2017.

Startargrupper...

Studiecirklar om bogemenskaper för seniorer har genomförts i **Floda**. **Egnahemsfabriken i Tjörn** är ett innovationsprojekt och en stödstruktur för den som vill bygga sitt eget hus eller hjälpa andra att bygga sina egna hus.

Växjö Bogemenskap har kontakt med en privat fastighetsägare med en tomt avsedd för 25–30 lägenheter. Detaljplanen är klar och fastighetsägaren är intresserad av samarbete. Mycket återstår dock. Just nu överväger föreningen att bilda en kooperativ hyresrättsförening.

I **Borgholm** på **Öland** är markarbetena klara och före sommaren blir det byggstart för gemenskapsboendet **BoSams** för seniorer. BoSams huset blir en byggnad i två plan med elva lägenheter, 2:or och 3:or.

I markplanet i direkt anslutning till huvudentrén ligger "husets hjärta", alltså gemenskapsdelen. Där finns ett stort samlingsrum med tillhörande rejält kök som ger plats för gemensamma måltider och fester. Det finns ett tv-rum och bibliotek med tillgång till tidningar och tidskrifter. Dessutom gästlägenhet med möjlighet till övernattnings för släktingar och vänner.

BoSams blockhyr av det lokala bostadsföretaget Borgholms Solsida AB, som i sin tur ägs av entreprenören BTE Bygg AB. Inflytt-

Trygghetsboendet *Wasa Seaside* i Färjestaden. Nästan alla lägenheter har utsikt över *Kalmarsund*. Perspektiv: Architema.

ningen kan ske redan till årsskiftet 2019–2020.

Smart Village ska bli en modern ekoby på Öland med stort fokus på självförsörjning, gemenskap, hälsa, entreprenörskap och hållbara lösningar.

Den ekonomiska föreningen bakom projektet har en markoption i Algutsrum, men undersöker just nu också en tomt i Glömminge. Man vill ha 40–60 hushåll samt gemensamma lokaler för enskilda verksamheter, hobbies, förskola, aktiviteter, matlagning med mera.

Det ska finnas både hyresrätter och egenägda boenden i olika storlekar.

"Just nu har vi en nära dialog med olika byggtreprenörer och arkitekter kring utformning av området samt finansieringslösningar", säger Magnus Björkegren, ordförande i föreningen.

"Området ska vara en plats där

människor kan förverkliga sina drömmar och leva ett gott liv", säger han.

En av föreningens arbetsgrupper jobbar med att ta fram riktlinjer för hur den blivande Byföreningen ska fungera. Förhoppningen är att man ska komma igång och bygga i början av 2020.

Wasa Seaside, en bogemenskap i form av ett trygghetsboende med 65 lägenheter på mellan 1 och 4 rum och kök, håller på att byggas på en central tomt i Färjestaden med havsutsikt för nästan alla lägenheter.

Projektet innehåller matsal och kök, gästlägenhet och uthyrningslägenheter, bibliotek, behandlingsrum med mera.

Det blir inflyttning till julen 2019 i det första huset och sedan följer två etapper under 2020. Upplåtelseformen är kooperativ hyresrätt med byggaren EA Fastigheter som fastighetsägare.

I en intervju i *Hem & Hyra* 2018 säger en av initiativtagarna till BoSams, Ove Tallrot, att äldre är en lågprioriterad grupp i kommunernas bostadspolitik. Det byggs helt enkelt för lite för friska äldre. Därför rekommenderar han fler friska pensionärer att ta saken i egna händer. – Man ska flytta medan man kan och orkar, säger han.

Medlemmar i *Smart Village* Öland tittar på en tomt i Glömminge.

FOTO: MAGNUS BJÖRKEGREN

KÄLLA MALMÖ STAD

Röda Oasen ska bygga om ett av de gamla tvåvåningshusen i Sege Park till kollektivhus.

Föreningen **Kollektivhus i Malmö** (KiM) har precis avslutat en studiecirkel om hur det ska gå att få till fler kollektivhus. De har diskuterat upplåtelseformer, ekonomi, utformning av gemensamma ytor, gjort studiebesök på det befintliga kollektivhuset **Sofielunds Kollektivhus**, träffat representanter för projekten som är på gång i Malmö och dessutom lärt känna andra som också är intresserade av kollektivhus.

Efter sommaren kommer KiM att starta en ny studiecirkel som kommer att handla om kollektivhusets inre del, hur man lever ihop i kollektivhus, vad ett kollektivhus kan vara och vad det ska innehålla.

KiM har många kontakter med fastighetsägare i Malmö och tre intressanta projekt på gång.

I **Hyllie** ska ETC Bygg bygga ett passivhus helt i trä där cirka hälften av de 60 lägenheterna kommer att utgöra ett kollektivhus.

I **Rosengård**, vid den nybyggda tågstationen, kommer Rosengårdsfastigheter att bygga ett hus som ska bli ett kollektivhus.

I det spännande området **Sege Park**, som ska bygga på delningsekonomi och smarta lösningar, ska SundProjekt bygga om och bygga nytt. Ett våningsplan med totalt tio lägenheter ska bli kollektivhus.

Byggemenskapen **Röda Oasen** i Malmö har fått ett markanvisningsavtal för byggnad 7 i Sege Park, en

gammal sjukhusbyggnad. Huset ska bli ett kollektivhus med cirka 13 lägenheter och gemensamma lokaler. Byggstart blir förmodligen 2020. Föreningen kommer att ta in nya medlemmar senare i år.

I **Baskedal** utanför Simrishamn pågår bygget av 16 lägenheter efter ett uppehåll på grund av osäkerheter om finansieringen. Här finns också fyra villatomter och tre tomter för bostad och verksamhet.

Även bogemenskapen **HamBo i Hammenhög** räknar med att komma igång med sin ombyggnad före sommaren.

Det finns många fler startargrupper runt om i landet. Dit hör **Trollbo** i Trollhättan, **SJSBO** i Stockholm, **Solsidan** i Torekov och många fler som inte finns med i den här översikten.

Ett är säkert – många fler grupper kommer att bildas under de närmaste åren. Tänk om det blir ett statligt stöd för startargrupper? Det skulle verkligen vara välkommet och göra nytta. Bo tillsammans håller tummarna!

KERSTIN KÄRNEKULL

FOTO: LINDA ÖNNBY

Gruppen bakom Röda Oasen med ordföranden Ludvig Haav i mitten.

Gården – Uppsalas första byggemenskap

Byggemenskap Gården vill bygga sitt drömhus, anpassat för människorna som lever i det.

Ett av de viktigaste mänskliga behoven är social samvaro och gemenskap, därför är den sociala aspekten kärnan i vårt projekt, skriver Katja Jahn.

Vi bildades i Uppsala 2016 med visionen om ett hållbart flerfamiljshus med egna lägenheter och gemensamma utrymmen för socialt umgänge. Gården är en renodlad byggemenskap vilket innebär att det är vi medlemmar som driver projektet, är byggherrar samt blir fastighetsägare.

Projektet är i nuläget den byggemenskap som kommit längst när det gäller bygge i storstadsmiljö. Byggstart är beräknad till årsskiftet 2019–2020 med inflyttning cirka ett år senare.

GRUPPEN BESTOD URSPRUNGLIGEN av några grannar. Successivt har vi blivit fler och gruppen består numera av 16 hushåll med människor i åldrarna 1 till 80 år från olika delar av Uppsala och även Stockholm.

Alla personer som vi pratade med om vår idé var mycket positiva och fascinerade: "det här vill jag vara med på". Men steget från att tycka om en idé till att våga satsa sina egna pengar på något helt nytt är stort. Därför var en av våra största utmaningar att hitta medlemmar till den ekonomiska föreningen som vågade ta steget fullt ut.

Vi bestämde nästan från start att anlita **Staffan Schartner** (ordförande i Föreningen för byggemenskaper) som projektlots. Han bistår gruppen genom hela processen från planering till färdigt hus. Som arkitekt har gruppen valt arkitektfirman **Andreas Martin-Löf** i Stockholm.

GRUNDARBETET UTFÖRS DOCK av medlemmarna, vilket i praktiken betyder att vi satsar många timmar av vår fritid för att förverkliga vårt drömhus. Genom det gemensamma arbetet och många, många möten förs projektet framåt, samtidigt som det skapar en stark samhörighet i gruppen. Det kommer att resultera i att vi alla känner varandra väl, redan innan vi flyttar in i huset och blir grannar.

Vi har från start haft ett mycket bra samarbete med Uppsala kommun som arbetar aktivt med att främja alternativa byggformer.

EN VIKTIG MILSTOLPE var att vi redan tidigt fick en markanvisning för en tomt i Rosendal i Uppsala, därmed blev projektet mycket konkret. Huset planeras som ett fyra våningars hus

med cirka 25 lägenheter. Planen är att huset kommer att bestå av både bostads- och hyresrätter. Huset ska byggas helt i trä.

I skrivande stund har föreningen valt att pausa intaget i den ekonomiska föreningen för att kunna rita in lägenheterna för de 16 hushåll som redan tecknat sig. Därefter kommer det att finnas möjlighet att ta in ytterligare medlemmar.

FOTO: KATJA JAHN

Möte i byggemenskapen Gården framför plankartan över Rosendal i Uppsala.

Så självklart välkomnar vi alla intresserade att vara med!

Eftersom Gården är ett av de första byggemenskapsprojekten i en svensk storstad, innebär det mycket pionjärbete, inte minst att få projektet ekonomiskt genomförbart och juridiskt hållbart.

En av de största utmaningarna är finansieringen fram till byggstart. På grund av att vi inte har en kommersiell aktör i ryggen, måste medlemmarna själva stå för alla kostnader, vilket är särskilt problematiskt under tiden fram till att föreningen kan ta banklån för bygget av huset. Det här är ett problem som inte är okänt för offentliga aktörer som Boverket. Lösningar är under utredning men dröjer, en svårighet för oss som går i bränschen.

BYGGEMENSKAP GÅRDEN ÄR representant för de aktiva byggemenskaperna i Sverige, i styrelsen för Divercityprojektet genom Torbjörn Fängström. Projektet finansieras av Vinnova och vill underlätta processen för framtida byggemenskaper.

Vad är då framgångsreceptet? En stark grundvision, en engagerad grupp som funkar bra ihop och att tidigt armkroka med kommunen samt att ta professionell hjälp för att organisera och planera arbetet.

Nu hoppas vi att hela gruppen kommer att flytta in och bo tillsammans i vårt fantastiska hus, samt att vi kan vara en lyckad förebild och därmed bana väg för många nya byggemenskaper i Sverige.

KATJA JAHN

BILD: ARKITEKTFIRMAN ANDREAS MARTIN-LÖF

Fasad på det planerade huset för byggemenskapen Gården.

Vittnesmål från 40 års verksamhet

FOTO: MARIETTE PARLING

BiG-gruppen på vittnesseminariet på ArkDes. Deltagarna fick ta del av över 40 år av samarbete, studiebesök, föredrag, artiklar och böcker.

Arbets- och forskargruppen BiG delade med sig av sina kunskaper och erfarenheter vid ett seminarium i april. Sara Brolund de Carvalho och Helena Mattsson på Aktion Arkiv ledde seminariet.

Gruppen Bo i Gemenskap bildades 1976. Syftet var att verka för en, på den tiden, ny typ av kollektivhus som hushållar med resurser, ökar gemenskapen, uppmuntrar samarbete mellan de boende och gör vardagslivet mindre arbetsamt och vardagen roligare.

I dag består gruppen av Ingela Blomberg, Kerstin Kärnekull, Gunilla Lundahl, Ann Norrby, Inga-Lisa Sangregorio och Sonja Vidén.

Vid seminariet, som hölls på Ar-

kitektur- och Designcentrum, ArkDes, på Skeppsholmen i Stockholm, fick de sex BiG-medlemmarna inledningsvis svara på tre frågor:

- Vad var det viktigaste för dig när ni startade BiG?
- Vad var din personliga drivkraft och intresse?
- Vad är BiGs mest betydelsefulla bidrag?

Sedan följde en friare diskussion om hur gruppen arbetat och vilka andra organisationer som varit viktiga.

Sara Brolund de Carvalho kommer att sammanställa vad som sades. Hon har också tagit fram en tidslinje med gruppens skrifter och studieresor som ska kompletteras med ytterligare information. Seminariet finns även inspelat på band.

Vad är ett vittnesseminarium?

Vittnesseminarium är en seminarieform som bygger på en metod att personer som deltog (eller var beslutsfattare) under en viss tid minns och berättar i dialog med forskare och andra. I nästa steg dokumenteras vittnesmålen och skapar nya källor samt kan visa på nya frågor. Aktion Arkiv arbetar med arkitektur- och urbanforskning och har utvecklat en form av deltagande historieskrivning genom aktioner som för samman olika aktörer och publiker kring urbana kulturella, historiska och politiska frågeställningar. Aktion Arkiv består av Sara Brolund de Carvalho, Meike Schalk och Helena Mattsson.

Om Bo i Gemenskap

BiG har bland annat skrivit **Det lilla kollektivhuset: en modell för praktisk tillämpning** (Byggnadsrådet 1982) och **Femton kollektivhus: en idé förverkligad** (Byggnadsrådet 1992).

Mer än 40 kollektivhus har byggts sedan 1980 runt om i Sverige med stöd av modellen.

Andra publikationer: "Kollektivhus idag" (2000) av Inga-Lisa Sangregorio och "Bygga seniorboende tillsammans" (Svensk Byggtjänst) av Ingela Blomberg och Kerstin Kärnekull (2014).

Bokbord med ett urval av böcker där BiG-gruppen medverkat. I bakgrunden Helena Mattsson och Sara Brolund de Carvalho.

BiG-gruppen är fortfarande aktiv och gör studiebesök, håller föredrag och skriver artiklar.

Kerstin Kärnekull, Ingela Blomberg, Gunilla Lundahl, Inga-Lisa Sangregorio, Sonja Vidén och Ann Norrby framför tidslinjen över gruppens 43-åriga verksamhet.

Kerstin Gåsste, 1928–2019

Kerstin Gåsste var en arkitekt som använde sina levda erfarenheter för att utveckla sitt yrke och bana väg. Hon bodde själv i flerbostadshus och fritidshus som hon ritat.

Efter mer än "tjugo års tjt" lyckades hon övertala HSB att genomföra sitt första kollektivhus. Det blev Blomstret i Gävle, färdigt 1983 med trettio lägenheter och med det gemensamma arbetet kring mat och barn som grund och plats för gemensam fritid.

Kerstin Gåsste bodde tidigt i sitt yrkesliv i kvarteret Bofinken i Solna som hon själv ritat. "Vi var fyra familjer med barn i huset som samarbetade mycket kring barn och hushåll. Barnen var mycket hos varann. Vi lagade mat och hjälptes åt på olika vis. Det och dagis löste mina barnvaksproblem." Så säger hon till mig i en intervju från 1991 i *Kvinnor som banade väg, porträtt av arkitekter*, som gavs ut av Byggforskningsrådet samma år i samband med en utställning på Arkitekturmuseet.

Fyra kollektivhus lyckades hon genomföra i intimt samarbete med de boende, även om processen för det mesta drog ut på tiden. Två har omvandlats till vanliga bostadsrätter. Två av dem består som förr.

Förutom Blomstret är föreningen Kupan i Älvsjö, 1985, vid gott liv. Den ingår i kvarteret Prästgårdsåkern, där punkthus och lamellhus blandas och grupperas kring en gemensam gård. Även de vanliga husen har gott om utrymmen för gemenskap. Grannföreningen Kåpan lyfter i dag fram sådana kvaliteter i annonser.

Senare i karriären engagerade hon sig i äldreboende – gruppboistäder i liten skala och seniorhus. "Men de ska ligga insprängda i kvarter där andra människor också bor."

Flexibilitet i bostadslösningarna var också en viktig angelägenhet för Kerstin Gåsste. I flera projekt tillämpade hon dessa tankar i terrasshus på vackra tomter där utsikten kunde tas tillvara för alla. Bäckby i Västerås med åttio lägenheter från 1977–78 hör dit.

"Från min sida var det från början ett idéprojekt och ett debattinlägg. Jag ville upphäva den stora skillnaden mellan att bo i villa och att bo i lägenhet. Jag ville visa att man kunde erbjuda samma möjligheter att välja planlösningar och få en fin utemiljö. En grupp människor i ett hyreshus borde självklart kunna erbjudas det som de flesta statligt belånade småhus har – bastu, hobbyrum, gillestuga och tvättstuga. I mitt förslag skulle man kunna välja stora allmogekök eller små laboratoriekök, hygienrum som var stora eller små med bastu och separat dusch eller rentav flera stycken." Mångfaldens värden uppvisade.

Den omsorg och inlevelse i boendet som Kerstin Gåsste lade ner i boendefrågor kan i dag förefalla rent utopisk. Men husen finns kvar. Mer än två hundra. Hon arbetade många år på HSB:s arkitektkontor och ledde från 1979 ett eget arkitektkontor. Då ofta med uppdrag för HSB. 1961–64 ritade hon ett elementsystem för fritidshus inom HSB:s Bygglåda. En stor framgång. Själv bodde hon i ett av dem. Efter pensionen kunde hon ge sin lust till måleriet fritt spelrum.

"Det som i grunden gör arkitektur så intressant för mig är den kombination det rymmer av estetik, socialt engagemang och konstruktiv teknik. I lyckliga ögonblick uppstår en syntes av dessa tre. Då är det fint att vara arkitekt."

En väldigt fin arkitekt att inspireras av var hon.

BIG-GRUPPEN GENOM GUNILLA LUNDAHL

Matsalen i kollektivhuset Kupan i Älvsjö, ett av kollektivhusen som Kerstin Gåsste ritade 1985.

FOTO: KERSTIN KÄRNEKULL

Halv busslast från Belgien

Dagen före Valborg hade Lennart Nord dekorerat matsalens väggar med ritningar och fotografier. Kaffe med tilltugg var framdukat, Slottet väntade besök.

Och där kom de: en halv busslast glada människor från Belgien. Cirka 20 glada kollektivister, nu på sluttampen av en besöksresa genom Tyskland, Danmark och södra Sverige. I Lund hade de delat upp sig i två grupper som skulle besöka både Slottet och Regnbågen. Vi fick köra vårt program två gånger, det var bara roligt.

Så roligt att Luk Jonckheere, en av organisatörerna, frågade: "Vill ni inte veta vilka vi är?" Luk är en av de europeiska aktivister som bidrar till ett växande utbyte mellan länderna.

Han deltog i vår (Kollektivhus NU:s) internationella konferens i Stockholm 2010 och har under de senaste åren organiserat tre bussturer till Tyskland och Danmark, "always a big success".

Den flamländska kollektivhusorganisationen **Samenhuizen** står bakom bussturerna. Till skillnad från **Kollektivhus NU** har den inte kollektivhus som medlemmar, utan liknar mer vår organisation **Framtiden** som både verkar för fler kollektivhus och ger råd och dåd till startargrupper och existerande hus.

På vår fråga hur många kollektivhus det finns i Belgien blev sva-

ret därför lite svävande: "omkring 90, av många olika slag".

Lennart Nord fick nu tillfälle att demonstrera hur gruppen Kollektivhus i Lund under sent 70-tal kämpade för att få ett kollektivhus och till sist landade i ett hus kommunen ville sälja, ett 'barnrikehus' från 1924 kallat Slottet. Gruppen åstadkom ett mycket väl fungerande hus där alla ytor tillvaratagits på ett genomtänkt sätt, och hade skapat en kultur att flytta in med, som sedan utvecklat och fördjupats med gemensamt ätande till vardags som hjärta.

Vi beskrev de två föreningar vi måste ha, vår 'Bostadsrättsförening' för fastigheten och vår 'Slottetförening' för livet, och hur de samverkar. Det kändes extra roligt att berätta hur Slottet, där många ursprungsinvanare ännu bor kvar, sluppit undan hotet att bli ett slags äldreboende; de nya som nu under något decennium köpt bostad hos oss har varit unga med barn, dito "med barn i magen", och hushåll i åldrar mellan de unga och vi äldre. Allt till stor glädje för oss numera rätt vithåriga.

Varje grupp leddes på en snabb tur genom Slottets olika utrymmen, ett bra sätt att också förmedla hur vi sköter huset med matlagning, städning, underhåll med mera. Vilket allt har fungerat väldigt bra, hela tiden i 35 år!

BERTIL EGERÖ

Kollektivhus NU

BO TILLSAMMANS är föreningen Kollektivhus NU:s nyhetsblad.

För detta nummer ansvarar Kerstin Kärnekull i samarbete med Anne Jalakas. Nästa nummer kommer ut i september 2019.

Styrelsen i Kollektivhus NU 2019

Ordförande:

Ulrika Egerö, Dunderbacken, Stockholm
ulrika.egero@gmail.com

Kassör:

Birgitta Nordström, Sockenstugan, Stockholm

Övriga styrelsemedlemmar:

Lotta Ahlén, Majbacken, Göteborg
Peter Bylund, Lagnö Bo, Trosa
Ann Mari Engel, Tullstugan, Stockholm
Mats Holmström, Sjöfarten, Stockholm
Eva Mertel Högberg, Stolplyckan, Linköping, suppleant

Webbredaktörer: Kerstin Kärnekull och Anita Nilsson

Vill du prenumerera på vårt elektroniska nyhetsbrev? Skicka e-post till info@kollektivhus.se

På hemsidan www.kollektivhus.se finns listan över kollektivhus i Sverige och alla nummer av Bo tillsammans inklusive en innehållsförteckning och ett index, kollektivhus.se/category/bo-tillsammans

Medlemskap

Föreningar/kollektivhus betalar efter antal lägenheter, se hemsidan. Enskilda personer kan bli stödmedlemmar för 100 kr/år, gärna mer som gåva. Plusgirokonto 43 88 62-5. Ange namn och e-post.

Kollektivhus NU på Facebook

Kollektivhus NU har en fansida, www.facebook.com Kollektivhus-NU-135622309786723. Det finns också en facebookgrupp där du kan söka eller annonsera om lägenheter i kollektivhus, "Kollektivhuslägenheter", och en diskussionsgrupp för oss i kollektivhus och startargrupper, "Kollektivhusforum".

FOTO: LENNART NILSSON

Belgiskt studiebesök i kollektivhuset Slottet i Lund.